

Η θεωρία της ρεαλιστικής σύγκρουσης (Sherif, 1966).

Ο Sherif υποστήριζε ότι δεν είναι δυνατόν να θεωρούμε ότι μπορούμε να εξηγήσουμε τις διομαδικές σχέσεις βασιζόμενοι σε θεωρίες προσωπικότητας.

Πίστευε ότι πρέπει να μελετούμε τα διάφορα κοινωνικά φαινόμενα στο επίπεδο που εξετάζουμε και δεν θα έπρεπε να τα αποδίδουμε σε ζητήματα ατομικής ψυχολογίας.

Η έρευνα του Sherif έγινε με μικρά αγόρια ηλικίας 12 περίπου ετών που βρέθηκαν σε συνθήκες μιας θερινής κατασκήνωσης που αποτελούσε στην πραγματικότητα το σκηνικό ενός μεγάλου πειράματος.

Σύμφωνα με τον Sherif τα αποτελέσματα του πειράματος του δείχνουν ότι οι ανταγωνιστικοί στόχοι δημιουργούν διομαδική σύγκρουση ενώ κοινοί στόχοι των ομάδων οδηγούν στην συνεργασίας τους.

Αν και τα συμπεράσματα της θεωρίας του φαίνονται προφανή το γεγονός ότι διατύπωσε τη θεωρία του με όρους διομαδικών σχέσεων επιτρέπει τη ευρύτερη επεξεργασία τους.

Το ερώτημα που θα έπρεπε να απαντήσει η θεωρία του Sherif είναι κάτω από ποιές συνθήκες αναπτύσσονται οι ανταγωνιστικοί στόχοι των ομάδων.

Οι κοινοί υπερκείμενοι στόχοι δεν εξάλειψαν εντελώς την εχθρότητα μεταξύ των ομάδων.

Το ζήτημα σχετίζεται με το ίδρυμα που θέτει τους κοινούς στόχους. Στην περίπτωση αυτή τις αρχές της κατασκήνωσης, τους πειραματιστές.

Αν και ο Sherif υποστηρίζει ότι η εχθρότητα αναπτύχθηκε στην τρίτη φάση του πειράματος, μια πιο προσεκτική ματιά δείχνει ότι η ένταση μεταξύ των ομάδων ξεκίνησε από τη στιγμή που χωρίστηκαν.

Στη φάση αυτή αναπτύχθηκαν ομαδικές νόρμες και δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την μετέπειτα εχθρότητα.

Συχνά υπήρχαν συγκρίσεις μεταξύ των ομάδων σε αυτή τη φάση.

Στο τελευταίο πείραμα όπου οι ομάδες προϋπήρχαν παράλληλα, απλά και μόνο η αναγνώριση της ύπαρξης της άλλης ομάδας ήταν αρκετή για να οδηγήσει σε ανταγωνισμό.

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των ομάδων επομένως δεν μπορεί να αποδοθεί μόνο στους ανταγωνιστικούς στόχους που επιβλήθηκαν από τους πειραματιστές.

Άλλοι ερευνητές προσπάθησαν να εφαρμόσουν το πλαίσιο της θεωρίας του Sherif στις διεθνείς σχέσεις.

Ο Frank αποδέχεται τη θεωρία του Sherif και προσπαθεί να την εφαρμόσει στις σχέσεις Η.Π.Α-Σοβιετικής Ένωσης. Υποστηρίζει ότι θα έπρεπε να υπάρχει επιστημονική ή τεχνολογική συνεργασία.

Η ίδια όμως η αλλαγή των σχέσεων των δύο χωρών είναι αυτή που κατέστησε δυνατή τη συνεργασία τους σε αυτούς τους τομείς.

Ο ίδιος ο Sherif υποστήριζε ότι δεν πρέπει απλά να μεταχειριζόμαστε του κοινούς στόχους ως συσκευές, αλλά πρέπει να κοιτούμε και τις σχέσεις μεταξύ των ομάδων όπως αναπτύσσονται στο κοινωνικό πλαίσιο.

Ο Blake προσπάθησε να εφαρμόσει την θεωρία του Sherif στο πλαίσιο της εργασίας σε μια βιομηχανία.

Στις συνθήκες αυτές υπάρχει και η τρίτη ομάδα τα συμφέροντα της οποίας δεν λαμβάνονται υπόψη στη σειρά αυτή των ερευνών.

Η κυρίαρχη ομάδα μπορεί να επιβάλει τη θέληση της επιβάλλοντας μια μορφή ψευδούς συνείδησης στις άλλες ομάδες.

Η θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας.

Υπάρχει ένα συνεχές ανάμεσα σε ατομική και κοινωνική συμπεριφορά.

Οι άνθρωποι είμαστε μέλη πολλών διαφορετικών ομάδων και καθεμία από αυτές συνεισφέρει, θετικά ή αρνητικά στην εικόνα που έχουμε για τον εαυτό μας.

Η κοινωνική κατηγοριοποίηση αναφέρεται στην «τοποθέτηση» των ατόμων σε ομάδες που έχουν ψυχολογικό νόημα για το άτομο. Βοηθάει στο να κατανοήσουμε τη δομή και τις σχέσεις του κοινωνικού μας περιβάλλοντος και μας οδηγεί να δράσουμε.

Ο τονισμός των διαφορών μεταξύ των κατηγοριών μπορεί να βρεθεί και στις κοινωνικές κατηγορίες.

Η κοινωνική ταυτότητα αναφέρεται στη γνώση που έχει κάποιο άτομο ότι ανήκει σε κοινωνική ομάδα μαζί με τις αξίες και τη συναισθηματική επένδυση που έχει αυτή η συμμετοχή.

Από την πλευρά της κοινωνικής ταυτότητας η κοινωνική κατηγοριοποίηση μπορεί να θεωρηθεί σαν ένα σύστημα προσανατολισμού που βοηθάει ένα άτομο να καθορίσει τη θέση του στην κοινωνία.

Η συμμετοχή στις ομάδες συνεπάγεται διάφορα αποτελέσματα:

Τα άτομα τείνουν να μείνουν μέλη μιας ομάδας ή να γίνουν μέλη άλλων ομάδων στο βαθμό που αυτές έχουν να προσφέρουν θετικά στην κοινωνική τους ταυτότητα.

Αν η συμμετοχή στις ομάδες δεν ικανοποιεί αυτή την αρχή τότε το άτομο θα αφήσει τις ομάδες εκτός εάν:

1. Είναι αδύνατο για αντικειμενικούς λόγους.
2. Έρχεται σε αντίθεση με κάποιες βασικές αξίες που είναι σημαντικές για την εικόνα του εαυτού.

Αν είναι δύσκολο να αφήσει κανείς την ομάδα του τότε δύο λύσεις είναι πιθανές:

1. Να αλλάξει τις ερμηνείες των χαρακτηριστικών της ομάδας ώστε τα ανεπιθύμητα χαρακτηριστικά να γίνουν αποδεκτά.
2. Να αποδεχτεί την κατάσταση και να εμπλακεί σε κοινωνική δράση για να την αλλάξει.

Όλα αυτά αποκτούν νόημα μόνο μέσα από τη σύγκριση με άλλες ομάδες.

Η κοινωνική σύγκριση αναφέρεται στο γεγονός ότι οι ομάδες αποκτούν το νόημα τους μέσα από την σύγκριση με άλλες ομάδες.

Έτσι οι ψυχολογικές πλευρές και συνέπειες της συμμετοχής μας στις ομάδες αποκτούν νόημα μόνο γιατί εισέρχονται μέσα στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ των ομάδων.

Ο Tajfel προσπάθησε να ερμηνεύσει μέσα από τη θεωρία του και άλλες ψυχολογικές έννοιες όπως η σχετική αποστέρηση.

Έτσι τοποθέτησε τη σχετική αποστέρηση στο συνεχές μεταξύ διαπροσωπικής και διομαδικής συμπεριφοράς.

Οι κοινωνικές συγκρίσεις μπορούν να οδηγήσουν σε αλλαγές στην κοινωνία όταν οι σχέσεις μεταξύ των ομάδων αρχίζουν να θεωρούνται μη αποδεκτές.

Το πείραμα της ελάχιστης ομάδας.

Στόχος του πειράματος ήταν να βρει τις ελάχιστες συνθήκες κατά από τις οποίες τα άτομα διαχωρίζουν μεταξύ εσω-ομάδας και εξω-ομάδας.

Τα άτομα που συμμετείχαν είχαν να απονεύμουν αμοιβές σε άτομα για τα οποία ήξεραν μόνο την ομάδα στην οποία ανήκαν.

Οι αμοιβές ήταν σε μορφή κλάσματος όπου ο αριθμητής πήγαινε στην έσω-ομάδα και ο παρονομαστής στην εξω-ομάδα.

Τέσσερις στρατηγικές μπορούσαν να ακολουθήσουν τα άτομα: Το μέγιστο κοινό κέρδος, μέγιστο κέρδος της εσω-ομάδας, μέγιστη διαφορά υπέρ της εσω-ομάδας και δίκαια απονομή.